

U S N E S E N Í

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lyany Rozlivkové a soudkyň JUDr. Vlasty Wohlmuthové a JUDr. Gabriely Barančíkové v právní věci žalobce : **Venturon Investment, s.r.o.**, Hradní 27/37, 710 00 Ostrava-Slezská Ostrava, IČ 25620576, zast. Mgr. Michalem Šimků, advokátem, Šitkova 233/1, 110 00 Praha 1 proti žalovanému : **ČEPRO, a.s.**, Dělnická 213/12, 170 04 Praha 7, IČ 60193531, zast. JUDr. Jaromírem Císařem, advokátem, Hvězdova 1716/2, 140 78 Praha 4, o vydání věci nebo zaplacení Kč 2.406,950.184,- a Kč 191,870.15,- s přísl., o odvolání žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. prosince 2012 č.j. 25 Cm 17/2008-789 takto :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21.prosince 2012 č.j. 25 Cm 17/2008-789 se mění takto :

Návrhu dosavadního žalobce, aby do řízení na jeho místo vstoupila společnost GLOBAL LICENCE & SERVICES ESTABLISHMENT, se sídlem Oberfeld 93, Postfach 339, FL 9495 Triesen, Lichtenštejnské knížectví, se vyhovuje.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze shora uvedeným usnesením ve výroku I. zamítl návrh žalobce, aby na jeho místo vstoupil nabyvatel práva společnost GLOBAL LICENCE & SERVICES ESTABLISHMENT, se sídlem Oberfeld 93, Postfach 339, FL 9495 Triesen, Lichtenštejnské knížectví (dále jen společnost GLOBAL) a ve výroku II. rozhodl, že ve vztahu mezi žalobcem, žalovaným a společností GLOBAL žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Podle spisového materiálu ve shora označené věci soud prvního stupně vydal rozsudek pro zmeškání ze dne 8.3.2004 č.j. 25 Cm 262/2003-21, jímž uložil žalovanému povinnost vydat žalobci pohonné hmoty podle dodacích listů za roky 1997 -2000 (podle specifikace uvedené ve výroku I.), a pro případ, že předmětné pohonné hmoty neexistují, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku Kč 2.406,950.184,- a spotřební daň Kč 191,870.150,-, vše s 2% ročním úrokem z prodlení od 11.11.2003 do zaplacení, a dále rozhodl o nákladech řízení. Odvolání žalovaného proti tomuto rozsudku pro zmeškání soud prvního stupně odmítl jako opožděně podané a Vrchní soud v Praze k odvolání žalovaného toto rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil. Ústavní soud České republiky nálezem ze dne 20.11.2007 sp.zn. I. ÚS 394/05 všechna uvedená rozhodnutí k ústavní stížnosti žalovaného zrušil.

V dalším řízení soud prvního stupně rozhodl o návrhu žalobce ze dne 1.2.2008 na vstup společnosti GLOBAL do řízení na jeho místo. Usnesením ze dne 7.2.2008 č.j. 25 Cm 17/2008-244 vyhověl návrhu žalobce. Toto usnesení Vrchní soud v Praze k odvolání žalovaného zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Poté soud prvního stupně usnesením ze dne 25.5.2009 č.j. 25 Cm 17/2008-385 opět

připustil, aby na místo žalobce vstoupila do řízení společnost GLOBAL jako nabyvatel práva. K odvolání žalovaného toto usnesení potvrdil Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 2.2.2010 č.j. 8 Cmo 214/2009-507. Dovolání žalovaného proti tomuto usnesení zamítl Nejvyšší soud České republiky usnesením ze dne 16.12.2010 č.j. 23 Cdo 4066/2010-549. K ústavní stížnosti žalovaného Ústavní soud České republiky nálezem ze dne 9.2.2012 sp.zn. III. ÚS 468/11, k němuž je připojeno odlišné stanovisko soudce Vladimíra Kůrky, všechna tři posledně uvedená rozhodnutí zrušil.

Soud prvního stupně se proto znovu zabýval návrhem žalobce ze dne 1.2.2008, aby na jeho místo vstoupila společnost GLOBAL, která souhlasila se vstupem do řízení dne 4.2.2008. Soud prvního stupně konstatoval, že žalobce tvrdil opakované postoupení pohledávky, jež je předmětem řízení, a to na základě smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 27.10.2004, uzavřené mezi žalobcem a společností AL BATAL GENERAL TRADING, F.Z.E., se sídlem Kancelář vlády Ajmanu čis. A1-611 (dále jen společnost AL BATAL), a následné smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 22.11.2004, uzavřené mezi společností AL BATAL a společností GLOBAL. Soud prvního stupně došel k závěru, že nebyla prokázána právní subjektivita společnosti AL BATAL podle právního řádu, dle něhož byla založena, v době podpisu smlouvy o postoupení pohledávky do doby, než pohledávku postoupila společnosti GLOBAL. Soud prvního stupně uvedl, že této skutečnosti si byl vědom i žalobce, který proto uzavřel se společností GLOBAL dne 29.4.2008 dohodu o narovnání pro případ, že by byly uvedené dvě smlouvy o postoupení pohledávky shledány neplatnými. Soud prvního stupně uvedl, že originál či ověřenou kopii smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 27.10.2004 žalobce nepředložil. Soud prvního stupně došel k závěru, že nebyla prokázána existence smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 27.10.2004, ani že tato smlouva je způsobilá mít za následek převod práva, o něž v řízení jde. Poněvadž nebyla prokázána právní subjektivita společnosti AL BATAL v rozhodné době, a ani nebyla řádně doložena existence smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 27.10.2004, soud prvního stupně uzavřel, že nebylo prokázáno ani další postoupení pohledávky společností AL BATAL na společnost GLOBAL smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 22.11.2004, přestože žalobce předložil ověřenou kopii této smlouvy v českém překladu, neboť nepředložil ověřenou kopii smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 22.11.2004. Soud prvního stupně zjistil, že společnost GLOBAL je existující zahraniční osobou od 13.9.1993, a že s touto společností žalobce uzavřel dne 29.4.2008 „Dohodu o narovnání“, ve které je obsažena smlouva o postoupení předmětné pohledávky na společnost GLOBAL. Soud prvního stupně došel k závěru, že smlouva o postoupení předmětné pohledávky uvedená v „Dohodě o narovnání“ splňuje všechny formální podmínky platnosti, řídí se českým právem (§ 524 a násl. obč.z.), jak je zřejmé z článku 4 Římské úmluvy o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, a je způsobilá mít za následek převod práva, o něž v řízení jde. Shledal, že jsou formálně splněny podmínky podle § 107a o.s.ř., aby návrhu na vstup do řízení společnosti GLOBAL bylo vyhověno.

Soud prvního stupně s odvoláním se na nález Ústavního soudu České republiky ze dne 9.2.2012, sp.zn. III. ÚS 468/11 vyšel z toho, že Ústavní soud České republiky v uvedeném nálezu odkázal na usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27.10.2011 sp.zn. 29 Cdo 3013/2010, v němž Nejvyšší soud České republiky uvedl, že nelze vyloučit, že soud může ve výjimečných případech založit důvod k zamítnutí žalobcovu návrhu dle § 107a o.s.ř., při jinak, jako je tomu v daném případě, formálně doložených předpokladech proto, aby takovému návrhu bylo vyhověno, prostřednictvím § 2 o.s.ř. Podle Nejvyššího soudu České republiky by

byl takový postup namístě, např. v případě, jestliže podle toho, co v řízení vyšlo najevo, lze s jistotou prohlásit, že cílem návrhu na vydání rozhodnutí podle § 107a o.s.ř. je zneužití procesní úpravy např. za tím účelem, aby se možná pohledávka na náhradu nákladů řízení stala vůči neúspěšnému žalobci nedobytnou.

Soud prvního stupně uvedl, že v posuzované věci není prokázána a ani tvrzena prostá obava žalovaného, že případná pohledávka na náhradu nákladů řízení se stane nedobytnou. Společnost GLOBAL sídlí v Evropě, v níž nelze v zásadě očekávat výrazně obtížnější výkon rozhodnutí proti současnému žalobci, s nímž je navíc majetkově propojena, než je tomu v tuzemsku. Ostatně, jak je zřejmé z citovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, nejistota o poctivosti pohnutek, jež žalobce vedly k postoupení soudně vymáhané pohledávky, k tak zásadnímu odepření procesní ochrany vést nemůže.

Soud prvního stupně, jak je zřejmé z odůvodnění usnesení, vyšel ze závěru Ústavního soudu České republiky obsaženého v uvedeném nálezu, že bylo třeba se v daném případě zabývat možností postoupení pohledávky za účelem zneužití procesní úpravy. Bylo třeba zhodnotit „možnost účelového postoupení pohledávky zejména vzhledem k nejasným a podivným okolnostem předcházejícím“, přičemž Ústavní soud České republiky odkázal na nálezy ze dne 20.11.2007 sp.zn. I. ÚS 394/05, v němž uvedl, že se obecné soudy odmítly zabývat tvrzením žalovaného, že v důsledku protiprávního jednání zaměstnankyně žalovaného nebyly doručeny žalovanému zásilkou (žaloba atd.) a odvolání žalovaného odmítly jako opožděně podané. Dále bylo třeba, jak uvedl Ústavní soud České republiky ve zmíněném nálezu, soustředit pozornost i na jiné ze spisu se podávající, resp. úředně dostupné okolnosti, např. na nezřetelný důvod postoupení předmětné pohledávky, patrný nedostatek typického „komerčního“ motivu postoupení pohledávky, jestliže postupník je současně ovládající společností postupitele, „jeho nejasný majetkový a obchodní substrát atd. a na „tomto vůbec podezřelém základě“ se zabývat otázkou, jaké nepříznivé důsledky procesním uznáním tvrzeného postoupení žalované pohledávky mohou pro dané řízení nastat, konkrétně pro procesní pozici žalovaného, a pokusit se poskytnout ochranu účastníku řízení, vyžadovanou § 2 o.s.ř.

Soud prvního stupně uvedl, že samotná skutečnost, že žalovaný v exekučním řízení, jež se týkalo zrušeného rozsudku pro zmeškání, navrhl zrušení exekuce právě z důvodu postoupení pohledávky, jež nyní zpochybňuje, tedy změna procesní obrany žalovaného, nezbavuje soud prvního stupně vázanosti názorem Ústavního soudu České republiky vyjádřeným v uvedeném nálezu. Soud prvního stupně se ztotožnil s názorem žalobce, že k prokázání zhoršení pozice žalovaného při singulární sukcesi nestačí pouze poukaz na to, že dojde ke změně procesního postavení svědků a účastníků na straně žalobce, nehledě na vnitřní rozpory ve vyjádření žalovaného ze dne 15.11.2012. Soud prvního stupně došel k závěru, že žalovaný povinnost tvrzení i důkazní břemeno ohledně zneužití procesní úpravy žalobcem při singulární sukcesi unesl. Soud prvního stupně vyšel z poznatků z trestních spisů Městského soudu v Praze sp.zn. 10T 15/2011, sp.zn. 43T 3/2012 a Vrchního soudu v Praze sp.zn. 12To 56/2012 (jak je soud prvního stupně popsal na str. 7-8 odůvodnění usnesení), přičemž podezřelé skutečnosti vytvoření a postupování předmětné pohledávky posuzoval v rámci předběžné otázky, a vzal za prokázanou důvodnou pochybnost o „oprávněnosti pohledávky, jakož i okolnostech jejího vzniku a obchodním důvodu jejího postoupení“. Soud prvního stupně provedl dokazování smlouvou uzavřenou dne 29.4.2008 mezi Evou Mrázkovou a společností GLOBAL, již jmenovaná převedla

svůj 100% obchodní podíl ve společnosti žalobce na společnost GLOBAL za částku Kč 200.000,-. Na základě výpovědi jmenované, jednatelky žalobce od 7.1. do 1.7.2008, jež je popsána na str.8 odůvodnění usnesení, soud prvního stupně uzavřel, že nešlo o klasické obchodní jednání podnikatele (žalobce) a dalších zúčastněných osob, a že zvláště, když se stala společnost GLOBAL vlastníkem žalobce ke dni 7.4.2008, není dán ekonomický důvod uzavírat dne 29.4.2008 „ Dohodu o narovnání“ a převádět na společnost GLOBAL předmětnou pohledávku. Soud prvního stupně v odůvodnění usnesení konstatoval vyjádření Ing.Matěje Medovarského, jednatele žalobce v období od 27.6.2008 do 15.3.2012 (str. 8 odůvodnění usnesení), výpověď Ing.Pavla Mazury, jednatele žalobce v období od 17.7.2002 do 20.3.2007 (str.8-9 odůvodnění usnesení), výpověď svědka Miroslava Poláčka a výpověď Leopolda Klimuse, jednatele žalobce v období od 25.2. do 23.5.2007 (str.10 odůvodnění usnesení).

Soud prvního stupně došel k závěru, že nebyla prokázána skutková tvrzení žalobce týkající se ekonomických důvodů, pro něž došlo k postoupení pohledávky žalobcem na společnost GLOBAL, jelikož, jak je shora uvedeno, předchozí postoupení pohledávky na společnost AL BATAT, jejíž právní subjektivita nebyla prokázána, shledal soud prvního stupně neplatným. Z odůvodnění usnesení plyne, že soud prvního stupně neměl za prokázané „zejména jednání žalobce, které by bylo v souladu s § 3 obč.z. a § 265 obch.z.“

Soud prvního stupně uvedl, že žalobce formálně osvědčil skutečnosti pro rozhodnutí soudu podle § 107a o.s.ř. Po doplnění dokazování ale vzal soud prvního stupně za prokázané, že vyhověním návrhu žalobce, aby na jeho místo vstoupila společnost GLOBAL, by došlo k porušení práv a právem chráněných zájmů žalovaného a zneužití práva na jeho úkor. Soud prvního stupně uvedl, že skutečnost, že společnost GLOBAL vlastní žalobce, je s ním personálně propojena, přičemž zároveň nebylo prokázáno zaplacení částky za postoupenou pohledávku, u níž je sporný její vznik, řešený orgány činnými v trestním řízení, vylučuje hospodářský důvod tohoto postoupení pohledávky, přičemž navíc zásadní ekonomická rozhodnutí v řádu miliard korun měly činit osoby se základním vzděláním (L.Klimus, E.Mrázková), jež nedisponovaly jakýmkoliv znalostmi o velkoobchodu s pohonnými hmotami. Dále soud prvního stupně uvedl, že i další úkony učiněné bývalým jednatelem žalobce Ing.P.Mazurou vůči společnosti AL BATAT, jenž během několika dnů prodal miliardovou zakázku, resp. kompenzoval ji za pohledávku vůči žalobci, potvrzují závěry Ústavního soudu České republiky o spíše zastíracím charakteru „obou smluv o postoupení sporné pohledávky žalobcem tak, aby nedošlo ke trestnímu stíhání jeho jednatelů“, zejména Ing.P.Mazury. Poněvadž žalobce neunesl povinnost tvrzení ani důkazní povinnost k prokázání ekonomického důvodu postoupení předmětné pohledávky, tento primární důvod prokázán nebyl, soud prvního stupně návrhu žalobce na postup podle § 107a o.s.ř. pokud se týká společnosti GLOBAL, nevyhověl.

Výrok o nákladech řízení odůvodnil soud prvního stupně s přihlédnutím k tomu, že vstup společnosti GLOBAL do řízení byl sice předchozími rozhodnutími připuštěn, a soud rozhodl ve vztahu k této společnosti i ohledně nákladů řízení, které jí mohly vzniknout např. za právní zastoupení, ale tyto náklady řízení nelze přiznat, neboť, jak uvedl soud prvního stupně, „její vstup byl vždy Ústavním soudem České republiky zrušen“. Proto společnosti GLOBAL nemůže náležet náhrada nákladů řízení za část řízení, jíž se na místě žalobce zúčastnila. Soud prvního stupně uvedl, že

žalovaný měl „co do této části řízení“ vůči společnosti GLOBAL i vůči žalobci úspěch, ale o náhradě nákladů řízení mezi účastníky včetně této části řízení o návrhu žalobce bude rozhodnuto v konečném rozhodnutí ve věci podle § 142 a násl. o.s.ř.

Proti usnesení podal žalobce odvolání. Zejména je názoru, že rozhodnutí je založeno na nesprávném právním posouzení věci, je přesvědčen, že byly splněny všechny zákonné předpoklady pro postup podle § 107a o.s.ř. a k zamítnutí jeho návrhu není žádný důvod. Usnesení má za částečně nepřezkoumatelné, neboť se soud prvního stupně nevyjádřil k jeho argumentaci týkající se právní subjektivity společnosti AL BATAL. Neztotožnil se se závěrem soudu prvního stupně, že neprokázal právní subjektivitu společnosti AL BATAL, přičemž poukázal na tvrzení žalovaného, který sám v podání ze dne 29.8.2012 tvrdil a doložil, že společnost AL BATAL byla zaregistrována dne 12.7.2004 a ukončila činnost dne 11.7.2005, tedy že existovala v době uzavření postupných smluv ze dne 27.10.2004 a ze dne 22.11.2004, avšak soud prvního stupně se k těmto skutečnostem nijak nevyjádřil. Za absurdní má skutečnost, že soud prvního stupně vyšel z obsahu trestních spisů ve věcech, jež jsou ve fázi před zahájením hlavních líčení, tedy trestní řízení nejsou pravomocně skončena a ani neproběhlo dokazování před soudy, a soud prvního stupně tak vyšel pouze z důkazů a tvrzení shromážděných orgány činnými v trestním řízení, tedy zcela pominul „právo obhajoby se před soudem bránit a předkládat důkazy“, dokonce pominul i skutečnost, že jsou vážné pochyby o znaleckém posudku, na němž jedna z kauz zcela stojí. Označil „komentář“ soudu, že je prokázána důvodná pochybnost o oprávněnosti pohledávky, za „závěr ve věci“ s tím, že jím soud prvního stupně založil zjevnou nerovnost stran. Neztotožnil se s tím, že soud prvního stupně hodnotil skutečnost, že žalovaný v exekučním řízení před Obvodním soudem pro Prahu 1 argumentoval postoupením pohledávky na společnost GLOBAL ve svůj prospěch, jako pouhou změnu procesní obrany, ačkoliv to dokládá naprosto účelový postup žalovaného ve věci. Namítl, že žalobce netvrdil a neprokázal, že by postupem podle § 107a o.s.ř. došlo nebo mohlo dojít ke zhoršení procesního postavení žalovaného, a rozhodnutí je tak postaveno pouze na nespecifikovaných obavách žalovaného, a není po právu, jestliže soud nedostatek tvrzení žalovaného nahradí svým výkladem provedeného dokazování, což dokládá nerovnost stran v řízení a porušování práv žalobce. Zdůraznil odlišné stanovisko soudce Vladimíra Kůrky proti výroku nálezů Ústavního soudu. Navrhl, aby odvolací soud napadené usnesení zrušil a jeho návrhu na vstup společnosti GLOBAL do řízení vyhověl.

Ve vyjádření k odvolání se žalovaný podrobně vyjádřil k námitkám žalobce uvedeným v odvolání, neshledal je opodstatněnými. Uvedl, že závěr soudu prvního stupně, že žalovaný unesl povinnost tvrzení a důkazní břemeno ohledně zneužití předmětné procesní úpravy, je zcela namístě. Uvedl, že od počátku řízení poukazuje na to, že byl terčem různých útoků, jež mají kriminální charakter, a proto jsou předmětem trestního řízení, o čemž se zmiňuje i Ústavní soud ve svém nálezu. Týká se to jak vzniku předmětné pohledávky, tak skutečností, jež vedly k vydání rozsudku pro zmeškání, který Ústavní soud zrušil pro porušení základních práv žalovaného. Pokusy směřující k tomu, aby do řízení vstoupila společnost GLOBAL, považuje žalovaný za pokračování v předchozím trendu. Má zato, že se soud prvního stupně postupoval v souladu s právním názorem a závěry Ústavního soudu, který uvedené skutečnosti vyplývající z trestních spisů považuje za směrodatné pro aplikaci § 107a o.s.ř. v daném případě. Navrhl, aby odvolací soud napadené usnesení potvrdil.

Vrchní soud v Praze přezkoumal napadené usnesení podle § 212 a násl. o.s.ř.

Odvolací soud vyšel z § 107a odst.1 o.s.ř., jenž upravuje procesní nástupnictví v případě, že došlo k hmotněprávní sukcesi práv nebo povinností, jež nastala během řízení, aniž by účastník řízení ztratil způsobilost být účastníkem řízení. Podle uvedeného ustanovení platí, má-li žalobce za to, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde, může dříve, než soud o věci rozhodne, navrhnout, aby nabyvatel práva nebo povinnosti vstoupil do řízení na místo dosavadního účastníka, to neplatí v případech uvedených v § 107. Podle druhého odstavce ustanovení § 107a o.s.ř. soud návrhu usnesením vyhová, jestliže se prokáže, že po zahájení řízení nastala právní skutečnost uvedená v odstavci 1, a jestliže s tím souhlasí ten, kdo má vstoupit na místo žalobce, souhlas žalovaného nebo toho, kdo má vstoupit na jeho místo, se nevyžaduje. Právní účinky spojené s podáním žaloby zůstávají zachovány.

Z uvedeného je zřejmé, že návrhu žalobce, aby nabyvatel práva nebo povinnosti vstoupil do řízení namísto dosavadního účastníka, lze vyhovět, jsou-li zjištěny formální podmínky stanovené v citovaném ustanovení, tj. že nastala právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva na jiného, že se tato právní skutečnost týká práva nebo povinnosti dosavadního účastníka řízení a že tato právní skutečnost nastala, resp. došlo k ní za řízení, přičemž návrh musí být podán dříve, než soud rozhodl o věci samé, a musí být doložen souhlas nabyvatele práva se vstupem do řízení, má-li nastoupit na místo dosavadního žalobce.

Ze spisového materiálu, z odůvodnění napadeného usnesení, a také z předchozího usnesení odvolacího soudu ze dne 2.2.2010 č.j. 8 Cmo 214/2009-507 a z usnesení dovolacího soudu ze dne 16.12.2010 č.j. 23 Cdo 4066/2010-549, na něž je namístě odkázat, je zřejmé, že v dané věci byly zjištěny všechny formální předpoklady stanovené v § 107a o.s.ř. pro možný postup soudu prvního stupně podle odstavce 2 tohoto ustanovení, tj. pro vyhovění návrhu žalobce, aby nabyvatel práva vstoupil do řízení na místo dosavadního žalobce. Soud prvního stupně v napadeném usnesení konstatoval, že žalobce za řízení, před vydáním rozhodnutí o věci samé, navrhl vstup společnosti GLOBAL do řízení na jeho místo, že společnost GLOBAL vyjádřila souhlas se vstupem do řízení, že nastala právní skutečnost, naplňující předpoklad pro vyhovění návrhu na vstup společnosti GLOBAL do řízení, a to na základě smlouvy o postoupení pohledávky obsažené v „Dohodě o narovnání“ ze dne 29.4.2008. Soud prvního stupně shledal, že v případě uvedené smlouvy o postoupení pohledávky se jedná o právní skutečnost, s níž právní předpisy obecně spojují převod práva, a že je tato právní skutečnost způsobilá mít za následek převod práva, o něž v řízení jde. V souladu s judikaturou se soud prvního stupně správně nezabýval posouzením, zda tvrzené právo, jež mělo být převedeno, svědčí žalobci či nikoliv, neboť tato otázka se týká posouzení věci samé. Odvolací soud uzavřel, ve shodě se závěrem přijatým dovolacím soudem ve shora uvedeném usnesení, jež bylo nálezem Ústavního soudu České republiky ze dne 9.2.2012, sp.zn. III. ÚS 468/11 zrušeno, že pokud by došlo k postoupení pohledávky na společnost GLOBAL na základě skutečnosti, že původní smlouva o postoupení pohledávky ze dne 27.10.2004 o převodu pohledávky na společnost AL BATAL byla neplatná a z tohoto důvodu byla neplatná i následná smlouva o postoupení pohledávky ze dne 22.11.2004 na společnost GLOBAL, nastala právní skutečnost, rozhodná pro rozhodnutí o právním nástupnictví ve smyslu § 107a o.s.ř., a to na základě postupní smlouvy uvedené v „Dohodě o narovnání“ ze dne 29.4.2008. Odvolací soud dále přijal závěr, k němuž

také došel dovolací soud v uvedeném usnesení, že pro případ, že by uvedené postupní smlouvy ze dne 27.10.2004 a ze dne 22.11.2004 byly uzavřeny platně, byla právní skutečností, na základě které došlo k právnímu nástupnictví v daném řízení – společnosti GLOBAL, smlouva o postoupení pohledávky na společnost GLOBAL ze dne 22.11.2004. Odvolací soud tak shodně se závěrem dovolacího soudu uvedeným ve výše označeném usnesení uzavřel, že v obou uvedených případech však nastala právní skutečnost, která naplňovala předpoklad pro rozhodnutí o právním nástupnictví společnosti GLOBAL podle § 107a o.s.ř.

Odvolací soud shledal námitku žalobce, jež se týká částečné nepřezkoumatelnosti napadeného usnesení, nepodstatnou. Žalovaným předložené notářsky ověřené oprávnění k obchodování společnosti AL BATAL bylo předloženo bez potřebné superlegalizace, a žalobce originál listiny nepředložil. Proto soud prvního stupně neměl za prokázanou právní subjektivitu společnosti AL BATAL, a i vzhledem k tomu neměl za prokázané, že byla uzavřena tvrzená smlouva o postoupení pohledávky ze dne 27.10.2004, ani další smlouva o postoupení pohledávky ze dne 22.11.2004. Jak již výše uvedeno, rozhodné pro rozhodnutí podle § 107a o.s.ř. je v daném případě zjištění, že nastala právní skutečnost, která naplňovala předpoklad pro rozhodnutí o právním nástupnictví společnosti GLOBAL na základě smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 29.4.2008, přičemž na postavení žalovaného se tímto nic nemění, neboť je až při posouzení věci samé třeba se zabývat tím, zda právo přešlo či nepřešlo na společnost GLOBAL, resp. zda je skutečným věřitelem žalovaného.

Odvolací soud došel k závěru, že soud prvního stupně správně vycházel z nálezu Ústavního soudu České republiky ze dne 9.2.2012 sp.zn. III.ÚS 468/11, a že se v jeho intencích zabýval tím, zda v daném případě nešlo o postoupení pohledávky pouze za účelem zneužití procesní úpravy podle § 107a o.s.ř., jak je zřejmé z odůvodnění napadeného usnesení.

Odvolací soud vyšel z toho, že Ústavní soud České republiky ve zmíněném nálezu ze dne 9.2.2012 sp.zn. III.ÚS 468/11 dovodil, že obecné soudy nemohou přistupovat k rozhodnutí o procesním nástupnictví podle § 107a o.s.ř. formalisticky, ale musí také posoudit skutečnost, zdali nejde pouze o účelové zneužití procesní úpravy. V daném případě měl Ústavní soud České republiky za to, že se obecný soud dostatečně nezabýval možností postoupení pohledávky za účelem zneužití procesní úpravy, a proto porušil práva žalovaného na spravedlivý proces. Uvedl, že obecný soud by měl zhodnotit možnost účelového postoupení pohledávky zejména vzhledem k „nejasným a podivným okolnostem předcházejícím“, přičemž odkázal na svůj předchozí nálezy v dané věci ze dne 20.11.2007 sp.zn. I.ÚS 394/05, v němž uvedl, že se obecné soudy odmítly zabývat tvrzením žalovaného o nedoručení poštovních zásilek v důsledku protiprávního jednání zaměstnankyně jeho podatelny a odvolání žalovaného odmítly jako opožděně podané, čímž neposkytly žalovanému ochranu jeho ústavně zaručených základních práv. Dále Ústavní soud České republiky uvedl, že bylo třeba soustředit pozornost i na jiné ze spisu se podávající, resp. úředně dostupné okolnosti, např. na nezřetelný důvod postoupení žalované pohledávky, patrný nedostatek typického „komerčního“ motivu postoupení, jestliže postupník je současně ovládající společností postupitele, jeho nejasný majetkový a obchodní substrát atd., a na tomto „vůbec podezřelém základě“ bylo třeba se zabývat otázkou, jaké nepříznivé důsledky- procesním uznáním tvrzeného postoupení předmětné pohledávky - mohou pro dané řízení nastat, jmenovitě pro procesní pozici

žalovaného. Ústavní soud České republiky uzavřel, že jestliže takto obecné soudy nepostupovaly, neposkytly, resp. ani se nepokusily poskytnout ochranu účastníku řízení, vyžadovanou § 2 o.s.ř., z čehož lze dovodit i potenciál ústavněprávního přesahu.

Soud prvního stupně vycházejí z uvedeného nálezu Ústavního soudu České republiky nevyhověl návrhu žalobce na vstup společnosti GLOBAL do řízení s odůvodněním, že by došlo k porušení práv a právem chráněných zájmů žalovaného a zneužití práva na jeho úkor, neboť přijal závěr, že je vyloučen hospodářský důvod postoupení předmětné pohledávky, a to vzhledem k tomu, že společnost GLOBAL vlastní žalobce, je s ním personálně propojena, přičemž nebylo prokázáno zaplacení částky za postupovanou pohledávku, a ohledně níž je její vznik řešen orgány činnými v trestním řízení.

Podle § 2 o.s.ř. platí, že v občanském soudním řízení soudy projednávají a rozhodují spory a jiné právní věci a provádějí výkon rozhodnutí, která nebyla splněna dobrovolně; dbají přitom, aby nedocházelo k porušování práv a právem chráněných zájmů fyzických a právnických osob a aby práva nebyla zneužívána na úkor těchto osob.

Odvolací soud vyšel z toho, že v citovaném ustanovení zmíněná prevence se může projevit v soudní praxi pouze při respektu hmotněprávní zásady uvedené v § 3 odst.1 obč.z. Ta mj. stanoví, že výkon práv nesmí být v rozporu s dobrými mravy. Aplikace tohoto ustanovení musí být ale založena na konkrétních zjištěních, z nichž je třeba uzavřít, i s přihlédnutím k situaci druhé strany, že výkon práva je v rozporu s dobrými mravy. V daném případě bylo na žalovaném, aby „zneužití“ nebo „rozpor s dobrými mravy“ smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 29.4.2008 tvrdil a prokázal.

Odvolací soud se neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že by z jím uvedených důvodů nastala v dané věci situace Ústavním soudem České republiky zmíněná v uvedeném nálezu, tj. že šlo smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 29.4.2008 pouze o účelové zneužití procesní úpravy. Soudem prvního stupně uvedené důvody nelze označit za důvody podle § 2 o.s.ř. ve spojení s požadavkem, aby výkon práv nebyl v rozporu s dobrými mravy, jak stanoví § 3 odst.1 obč. z. Ostatně jen proto, že společnost GLOBAL vlastní žalobce, je s ním personálně propojena, a nebylo prokázáno, že byla zaplacena úplata za postupovanou pohledávku, ohledně níž je sporný její vznik řešen v trestním řízení, nelze uzavřít, že není dán hospodářský důvod postoupení předmětné pohledávky.

Bez zřetele na to, že podle § 2 o.s.ř. je případné zneužívání práv osob rozhodné pouze v souvislosti se zjištěním, že výkon práv je v rozporu s dobrými mravy, podle hmotně právní úpravy § 3 odst.1 obč.z., odvolací soud přijal závěr, že postoupením pohledávky na základě smlouvy o postoupení pohledávky ze dne 29.4.2008 se procesní postavení žalovaného nezhorší, a to ani v případě, že by byl žalobce v řízení neúspěšným účastníkem. V souladu se závěrem Nejvyššího soudu České republiky uvedeném v jeho rozhodnutí ze dne 27.10.2011 sp.zn. 29 Cdo 3013/2010 uvádí odvolací soud, že ze zjištění soudu prvního stupně nelze s jistotou uzavřít, že cílem návrhu na postup podle § 107a o.s.ř. je zneužití tohoto institutu např. proto, aby se možná pohledávka na náhradu nákladů řízení stala vůči případnému neúspěšnému žalobci nedobytnou. Není sice zaručeno, že by se možná

pohledávka na náhradu nákladů řízení stala vůči společnosti GLOBAL jako neúspěšnému žalobci dobytou, ale jak soud prvního stupně uvedl, společnost GLOBAL sídlí v Evropě, kde nelze v zásadě očekávat výrazně obtížnější postup při výkonu případného rozhodnutí proti současnému žalobci, s nímž je navíc majetkově propojena, než je tomu v tuzemsku. Pro procesní postavení žalovaného se v daném řízení nic nemění, neboť řízení s novým účastníkem pokračuje, přičemž ten, kdo podle pravomocného usnesení vstoupil do řízení, přijímá stav řízení, jaký tu je v době jeho vstupu do řízení, jak je zřejmé z § 107 odst.4 o.s.ř.

Odvolací soud došel proto k závěru, že bylo namístě, aby soud prvního stupně návrhu žalobce podle § 107a o.s.ř. vyhověl. Vzhledem k tomu, že tak neučinil, postupoval odvolací soud podle § 220 o.s.ř. (per analogiam) a uvedenému návrhu žalobce vyhověl, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení.

Poučení : Proti tomuto usnesení lze podat do dvou měsíců od jeho doručení dovolání k Nejvyššímu soudu České republiky prostřednictvím Městského soudu v Praze při splnění podmínek podle § 237 o.s.ř.

V Praze dne 18. října 2013

JUDr. Lyana R o z l i v k o v á , v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
J. Nováková